

AALST, HERFST 1892

“Kieër weir van woar dagge komt!”

Een bruin vogeltje met een gebogen snaveltje kleffert° in schokjes omhoog de eikenboom op. Het houdt halt en prutst tussen de spleetjes in de schors naar wat insecten: een boomkruiper. De boom staat er imposant° bij in het beluikje° met de drie rijhuisjes rond een koertje met kas-seien. Hij verbergt grotendeels het uitzicht op de daken van de aanleunende garenfabriek van Van Der Smissen met zijn twee hoge schoorstenen. De fabriek is bij de Aalstenaars bekend als ‘De Kapitantjes’. Van Der Smissen is eerder kapitein van de burgerwacht geweest, vandaar.

Het beluikje is bereikbaar via een overbouwde donkere doorgang. Men betreedt het als men de hoek omslaat van de Kleine Sint-Jobstraat en de Geraardsbergsestraat. *De Root van Drie* wordt het genoemd. ‘De Roet van Droa’ op z’n Oiljsters gezeid. Aan de ingang ervan stapelt zich geregeld zuur ruikend straat- en huisafval op. Graatmagere verdwaalde honden scharrelen erin. Ongedierte vindt er, zeker na de intrede van de duisternis, zijn gading°.

“Komta zien, komta zien!” klinkt het galmend over het koerke.

Daar staan ze onder de eik, zij aan zij, broer en zus: Remi en Nel. Tegelijk begeleiden hun vuisten op hun borst het ritme van de woorden. *“Komta zien, komta zien!”* Het ritme vertraagt of versnelt. *“Komta zien, komta zien!”* Kinderen komen uit de drie *hoizekes* naar buiten gehold, gaan naar Remi en Nel toe.

De boomkruiper staakt geschrokken zijn zoektocht en vliegt op. Sommige kinderen gaan zitten, anderen hurken^o neer of blijven gewoon staan. Een meisje rijdt een jongen van een jaar of negen dichterbij in een houten *keireke*.

“Dag Andréken”, zegt een meisje dat tegen de boomstam van de eik is gaan zitten. Zowat iedereen is er: het klein grut en de wat ouderen. Alleen zij die moeten gaan werken ontbreken.

Nel en Remi worden hier en daar met een eerste nieuwsgierige glimlach bekeken. Twee meisjes en een jongen zitten op de rand van de waterput, die met een houten deksel is toegelegd. Ze zitten roerloos, schouder aan schouder. De jongen in het midden is Jan, het jongere broertje van Nel en Remi. Zijn gevouwen handen rusten tussen zijn beentjes. Hij lijkt de minst nieuwsgierige van de drie. In hun *hoizeke*, als vader of moeder er niet waren, heeft hij gezien wat zijn broer en zus bekokstoofden^o. Hij is nu al opgetogen^o over wat ze van plan zijn. Maar toch ook benieuwd of ze het er goed vanaf zullen brengen. Plots gaan Remi en Nel stijfjes naast mekaar staan, als twee soldaten in houding. Ze draaien hun gezicht naar mekaar toe en kijken elkaar doordringend aan. Remi is drie jaar jonger dan zijn zus en moet nog steeds naar haar opkijken. Hij is vorige maand dertien geworden. Remi begint. Na enkele verzen^o neemt Nel over en zo wisselen ze mekaar af, hun woorden versterkt door passende gebaren.

De Locht

De locht hoa viert de wintj.
Isj nie, tein toch welgezintj.
Van oeist nor west.
Geklietj op z'n best.
Van noert nor zoit.
In de frak van de schavoit.
Oeveraal. In nees en oeiren,
kein'k em alted mor hoeëren.
Noeit 'm pakken.
Verstopt 'm diep in moin zakken.
Vliegt ploagend boitend in het
rond.
Ik betj 'm los in menne
mond.
Beih!
Roeik oit d' hoeige skaa.
Oit den boik van 't fabrieks-
gebaa.
Gletj nor steegkes en strotjes.
Viljt spletjes en alle gotjes.
Vieze stank gedreiven deir de
winjt.
Eirg dat 'm ons alted vinjt.
Vliegt ploagend in het
rond.
Ik betj'em los in menne
mond.
Beih!

De Lucht

De lucht hij voert de wind.
Eens niet, dan toch welgezind.
Van oost naar west,
gekleed op zijn best.
Van noord naar zuid,
in de jas van de schavuit°.
Overal in neus en oren,
kan ik hem altijd horen.
Nooit hem pakken,
Verstopt zich diep in mijn zakken.
Vliegt plagend bijtend in het
rond.
Ik bijt hem helemaal in mijn
mond.
Beih!
Rook uit de hoge schouw.
Uit de buik van het fabrieks-
gebouw.
Glijdt naar steegjes en straatjes,
vult spleetjes en gaatjes.
Vieze stank gedreven door de
wind.
Erg dat hij ons altijd vindt.
Vliegt plagend bijtend in het
rond.
Ik bijt hem helemaal in mijn
mond.
Beih!

Er wordt geapplaudisseerd, bravo geroepen en goedkeurend met het hoofd geknikt. Maar het is nog niet gedaan. Tegenover elkaar gaan Nel en Remi nu rustig, beiden wijsbeens staan, knieën gebogen, handpalmen erop en vingers rusteloos uitdagend trommelend. Net worstelaars klaar voor het gevecht. Hun schalkse° blikken ontmoeten elkaar. Remi zwaait even met het hoofd zodat zijn lange haren van voor zijn ogen zwiepen. De wind voelt ondertussen op de tast. Hij kiepert° zijn geuren ongemerkt over iedereen uit. Nel ademt diep in, legt het hoofd in de nek, recht het opnieuw en blaast haar adem zacht uit in de richting van haar broer. Diens linkerarm ontvangt het windje en antwoordt met een ingehouden zwaai, van achter naar voor, zoals een slinger van de klok. 1,2,1,2,1,2.

Glimlachen worden breder in de gezichten van de verbaasde kinderen alom. Nel ademt nu zwaarder in en blaast en proest° met toegeknepen ogen een ganse longinhoud uit. Die treft opnieuw Remi's nog uitzwaaiende arm. Zijn arm begint daardoor te versnellen, tot molenwieken° toe. Rond en rond en rond. Vlugger en vlugger. Het ganse lijf schudt en beeft hevig bij de inspanning. Zijn hoofd loopt rood aan. Dan komt de arm zachtjesaan opnieuw tot rust.

Nu is het zijn beurt. Hij vult zijn longen met een grote teug° lucht, duwt de schouders tegelijk omhoog en blaast in één diepe zucht heftig uit. Nel doet een stap achteruit, alsof ze heel erg schrikt. Haar hoofd en lijf deinzen terug°. Ze valt achterover en komt op de grond terecht. Haar benen trappelen in de lucht. Haar rok schuift omhoog, benen ontbloten zich. Glimlachjes gaan over in gelach bij het jonge publiek.

"Kom oan, Remi, nog isj! Blozen!", roept een jonge kerel geamuseerd. Hij is niet van de Root van Drie, dat heeft

Remi reeds opgemerkt nog voor ze begonnen. “Hoe is die hier zo plots verzeild?” dacht hij toen. De jongeman steekt een vuil omzwachtelde° hand omhoog. Met de andere hand steunt hij tegen de gevel van het eerste huizeke.

Nel haast zich nu vlug recht en steekt de wijsvinger op. “Aandacht nu!” wil ze hiermee zeggen! De kinderen kijken gespannen toe. Eentje veegt gauw met de achterkant van de hand de neus schoon, snuift tegelijk snot op en zucht. Nel gaat licht voorover gebogen staan, vormt met duim en wijsvinger een ringetje en brengt dit vóór de mond. Ze haalt nu voorzichtig adem en blaast héél zachtjes en langgerekt uit naar haar broer. Die hapt en vangt het briesje° op in zijn mond. “Ooh!” klinkt het ergens vandaan. Het is Andréken, die met zijn handen in verwondering op de zijkanten van zijn *keireke* klopt. Remi kauwt en kauwt op het brokje lucht en slikt het uiteindelijk door. Hij kijkt naar omlaag en doet alsof hij merkt hoe het nu welvend° in zijn buik passeert. Gelach alom.

“Remi, pas mor op!” waarschuwt Paul, Andrékes oudere broer. Dan... Remi neemt een drukkende houding aan als op de plank in het *gemakhoizeke* gezeten, en laat... een scheet. Pakt deze vliegensvlug in zijn tot een holletje gevormde handen vast en steekt deze boven zijn hoofd. “*Wa doet’n na? Die eet een scheet vast! Beih!*” roept iemand en het publiek lacht gierend. Handen gaan opeen of slaan op de dijnen van de pret. Dan draait Remi zich naar hun publiek en vraagt: “Efkies rieken?” Hij stapt naar hen toe. Ze duiken weg. Kinderen struikelen en kruipen over de grond over elkaar heen. Men loopt naar de doorgang van de steeg toe of men verschuilt zich achter de waterput. Jan gaat op het deksel ervan staan en moedigt zijn broer aan: “*Komoon Remi! Lotj vliegen!*” Remi loopt hen brullend achterna.

Dan zwaaien zijn handen boven zijn hoofd open en hij roept: *“Ier, voile winjt, vlieg weg! Kieër weir van woar dache komt!”* De kinderen klappen in de handen en toejuichingen schallen° het koerke rond. Nel is naast haar broer komen staan en legt de arm over Remi’s schouders. Samen maken ze een galante° buiging. “Goed zo, Nel”, roept de kerel met het verband rond de hand. De vieze lucht met zijn wind en zijn vies goedje vindt het eveneens prima.